

TUDOSÍTÁS - XIX. BUDAPESTI NEMZETKÖZI KÖNYVFESZTIVÁL

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Arcanum Adatbázis Kiadó
szakmai konferenciája

Budapest, 2012. április 20.

Szellemi örökségünk digitális megőrzése

A tömeges digitalizálás iránti olvasói és művelődéspolitikai igény elérte a közgyűjteményeket.

Szinte valamennyi előadás említette, hogy ez elől nem lehet kitérni. A konferencia előadásai

sokféle szempontból mutatták be a digitalizálásban résztvevő szereplőket és a már működő példákat. Mindenki hangsúlyozta az együttműködés fontosságát.

Az interneten elérhetőek a lényegesebb információk az egyes alapkérdésekről, ill. a tömeges digitalizálás főbb szereplőiről, ezért csak címszavakban arról, kik-hol tartanak, milyen irányban halad ez a közös gyűjteményi ügy, milyen új eredmények vannak:

A MaNDA: lehetőség a digitális örökség tényleges megőrzésére (Lovas Borbála)

• „Az új művelődéspolitikai lényege a nemzeti kulturális örökség közbirtokba adása”. „A köztársaság minden tagjának odaadjuk a teljes magyar kulturális örökséget.” (Szócs Géza);

• a közgyűjteményekkel együttműködve alakítják ki a MaNDA alapkoncepcióját, a Mandalatot – jelenleg a 0.9-es verzióról folynak az egyeztetések szűkebb, és konferenciákon tágabb körben;

• közös felületről, közös kereséssel, részletes metaadatokkal szolgáltatják majd a levéltári, könyvtári, múzeumi dokumentumokat, filmeket stb. - első körben a szerzői jog alá nem eső műveket;

• az európai kulturális örökség digitalizálásának tervezett időpontja: 2016.

Arcanum Digitális Tudománytár Plusz (ADT+) (Somfay Örs)

• EISZ-konzorcium finanszírozásával létrejött 33 folyóirat teljes körű digitalizálása;

• szoftverfejlesztés nyomán létrejött a dinamikus sugó, a karbantartó modul (az együttműködő partner is feltölthet dokumentumot, ill. javíthat);

• a NEFMI részére 250.000 oldalt digitalizáltak ingyenesen 7 egyházi és egy felvidéki könyvtár anyagából.

Digitalizációs „ködfoltok”: avagy eltévedtek-e a csodák az úton? (Horváth Sándor Domonkos) [ködfolt = az akadályok – csoda: az együttműködés, amelynek révén létrejöhet a digitalizált dokumentum]

• a szellemi termék illékony, könnyen lemásolható;

• a szerzői jogot nem lehet figyelmen kívül hagyni – de ha nincs engedély, képernyőről, belső hálózatban nézhessék meg az olvasók;

• MaNDA – számos könyvtáros szkeptikus, pedig kell a koordináció, az egyéni intézményi érdekek ne akadályozzák.

E-könyv kívánságra, avagy van-e élet a tömegdigitalizáció előtt/után/helyett?
(Vonderviszt Lajos)

• a tömeges digitalizáláshoz sok pénz kell (sok szkanner, munkaidő, korrektúra stb.);

• a speciális igények lehet, hogy nem lesznek benne a tömegesen digitalizált anyagban;

• a speciális igényekre új OSZK-szolgáltatás: EoD (eBooks on Demand) – e-könyvek megrendelése az OSZK szerzői jog alá nem eső dokumentumaiból.

Az NKA Közgyűjtemények Kollégiumának digitalizálási és tartalomszolgáltatási programjai (Kenyeres István)

• egy közgyűjteményi kollégiumba fogják össze a könyvtári, levéltári és múzeumi területet – 8 kuratóriumi tag van – mindhárom területre ugyanazok a pályázati kiírások érvényes, hogy a három terület együttműködését erősítsék és szolgáltatásait;

• digitalizálási projekt nem volt 2006-2011 között (az EU nem támogatta);

• tervezett támogatott témák: tematikus gyűjteményi adatbázisok, felhasználóbarát on-line közzététel; web2-es alapú szolgáltatói felület; könyvtári kiadványok adatbázisának építése; meghatározott dokumentumtípusok digitalizálása;

• a digitalizálási pályázatot a tervek szerint a nyár elején írják ki.

ENUMERATE projekt (Tóth Máté)

• az európai digitalizálásról és az európai kulturális örökség on-line hozzáféréséről készített statisztika: 30 országból adatok –

Magyarországról 99 könyvtár válaszolt (köztük több egyházi könyvtár, így az EOK is);

• a magyar problémák ezáltal megjelennek az európai szintén: a jól ismert „nincs pénz”, a leépítések miatt nincs ember a plusz feladatok ellátására – [kérdés: mire szolgált ez a kérdőív a pusztá, sokszor jól ismert következtetéseken kívül?].

Az Educatio új felsőoktatási tartalom-szolgáltató projektjei (Markója Szilárd)

• Sulinet Digitális Tudásbázis (1 millió tartalom, web2-es szolgáltatás);

• Kempelen Farkas Digitális Tankönyvtár (felsőoktatási tankönyvek);

• EISZ – Arcanum Digitális Tudománytár – tervezik, hogy nemcsak a felsőoktatási intézmények, hanem a közgyűjtemények számára is nyitottá teszik.

Europeana együttműködés lehetőségei, egy konkrét projekt megvalósulásának tükrében (Toronyi Zsuzsanna)

• az Európai Bizottság eContentplus Programme-jának részeként, az egyik pályázat segítségével létrehozták a *Judaica Europeana* projektet: 7 ország 10 intézménye vett részt benne – a projekt célja, hogy bemutassa a zsidó közösségek szerepét az európai nagyvárosokban;

• a konzorciumban Magyarországról a Magyar Zsidó Levéltár vett részt (személyes szakmai kapcsolat révén szereztek a pályázatról tudomást, s így az utolsó pillanatban tudtak csatlakozni hozzá);

• digitalizálták és on-line közzé tették (egységes metaadatokkal) a különböző típusú dokumentumokat – a metaadatok befolyanak az Europeanába, míg a digitalizált tartalmak az egyes intézmények szerveréről érhetőek el;

- a feltöltést, a szervezést, az ellenőrzést, a pénzügyi részt egy-egy nagyobb intézmény végezte – az 50 %-os önrészt a levéltár teljes költségvetésének beszámításával tudták megoldani;
- sajnos a bizottság nem tervezi egyelőre az eContentplus Programme folytatását.

Innovatív digitális tartalomfejlesztés, külső és belső erőforrások felhasználásával, a Klebelsberg Könyvtárban (Sándor Ákos)

- a szegedi egyetemi könyvtárban az olvasói igényeknek megfelelően alkották meg a digitalizálási stratégiát;
- többféle tartalomszolgáltatást végeznek: „Contenta”: Doktori Értekezések Repozitórium (minden megvédett doktorit feltöltenek); Diplomamunka Repozitórium; Publicatio Repozitórium (az egyetem tanárainak művei, cikkei); egyetemi kiadványok (pl. acták digitalizálása);
- tervezik az Arcanummal együttműködve a különböző iskolai évkönyvek digitalizálását;
- az anyag jellege szerint háromféle hozzáférési mód létezik: mindenki számára nyilvános – az egyetemi hálózaton belül elérhető – csak a könyvtár belső hálózatán hozzáférhető.

H. Hubert Gabriella
Evangélikus Országos Könyvtár

FÉLREÉRTÉSEK HELYETT

**Könyvkiadók és könyvtárak párbeszéde
a digitális könyvkiadásról és a szerzői jog aktuális kérdéseiről**

Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál, 2012. április 20.

■ Az idei, immár 19. Könyvfesztivál a Millenáris épületeiben várta az érdeklődőket. A 2012-es év díszvendégei Észak-Európa országai, Dánia, Norvégia, Svédország és Finnország állíthattak külön standot, ahol megismerhettük ezeknek az országoknak a kultúráját és irodalmát.

A **Könyvtáros Klub** keretében – melynek szervezője a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) - az idén is rendkívül sok érdekes és aktuális előadást tartottak.

A Könyvfesztivál második napján izgalmas kerekasztal-beszélgetésen vehettünk részt, melynek témája a tavaly kezdődött könyvtárak és könyvkiadók párbeszéde a szerzői jogi kérdésekről volt. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Jogi Szekciója